

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-004-9-92>

ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІВ У СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ШОУ

Рудковська О. В.

директорка

Палацу студентів

*Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Нове шоу позиціонується як цілісна система символів та знаків, що народжується, розвивається і існує відповідно до загальних формотворчих законів театральнo-хореографічного мистецтва. Надалі прослідкуємо особливості використання символів і знаків на прикладах європейських шоу.

У програмі Цирку Дю Солей ««Quidam», яку ми будемо аналізувати, у центрі ми бачимо дівчинку Зої – яка подібно героїні історії Льюїса Керола «Аліса в країні див» – потрапляє в уявний світ. Світ, який має свої закони, світ, який одночасно лякає і приваблює. Дитина, яка позбавлена уваги батьків, які зайняті собою і роботою. Дослідженню піддається сімейне «гніздо» і з'ясовується, що під теплою оболонкою, тут часто ховаються байдужість, гніт і лицемірство, що калічать дитину. Але автори цього шоу ніби залишають шматочок надії. Вона, надія, живе в серці дитини. Воно ще не стало таким жорстоким, як у дорослих, воно ще відгукується на красу, воно ще жадає добра, любові, злагоди та відновлення.

Батько з газетою відокремлений від усього світу, протягом всього шоу образ його трансформується, він «літає у хмарах своїх дум», газета – це його світ і світоуявлення в цілому, він хоче вирватись, але йому так зручно (цікавий зоровий образ – батько у отворі газети). Наприкінці шоу його ми ідентифікуємо по білих туфлях, які повертає один з персонажів. І тут виникає цікава думка – Зої хоче впізнавати у герої (умовна назва Бум–Бум) свого власного татка. Він теж може бути цікавим і веселим! Це думка дівчинки, а часто діти говорять таку річ: «Мій тато найкращий!», наділяючи іноді тата тими рисами, яких в ньому немає. Але на жаль, цього не відбувається, дівчина продовжує подорож і в чудернацький світ. Дівчина мріє про велосипед – проста дитяча мрія, а тато не виконує це прохання, він просто не помічає, що саме його дитина потребує цю іграшку. І тут з'являються багато однакових дівчаток, ніби близнючок. Але для тата своя донька повинна бути особливою, впізнаною! Навіть

поява великих барабанів не міняє ситуацію байдужості до бажань своєї дитини. «Прокинься, тато!» – ніби закликають вони.

Образ мами взагалі пронесено через канву всього шоу – червоні кульки, червоні полотна, червона парасолька – всі ці метафоричні образи виникають в уяві дівчини натякаючи на ту думку, що саме мама дає захист, впевненість, захищеність. Один з номерів – дівчина на червоних полотнах – підняття жіночої теми: як дівчинка стає дорослою, який вплив матері на формування підліткової свідомості? Важливе і на жаль часто не вирішене питання для багатьох наших сучасників, часто відчуження має жахливі наслідки для формування жіночності в цілому і жінки, яка здатна дати любов своїм дітям, чоловікові, світові в цілому. До речі, виконавиця головної ролі – дівчина підліток і це гарне рішення, цій дівчині віриш, в очах бачиш справжні питання, які турбують у цьому віці. Можливо, режисер свідомо надав виконання головної ролі не професійній акторці для надання невлесних нюансів, які притаманні тільки дітям у певному віці.

Шоу має назву ««Quidam»» в перекладі з латинської «деякі».

Розглянемо систему символів та образів, які виникають в уявному світі.

Тагет: живе людське «яблучко», яке з усіх боків піддається нападам, але його посмішка завжди допомагає. Зустріч з цим персонажем як натяк на те, що у дорослому (читай уявному) світі завжди будуть ті моменти, які будуть влучно намагатиметься тебе вибити з сідла, а посмішка, як це не дивно звучить, допомагає у всіх ситуаціях. Символічно, як цей персонаж бореться – тримаючи факели, які відлякують недругів.

Дорослі часто забувають, якими вони були. Приклад – мама. В номері зі скакалками перед нами проноситься галерея світоуявлення мами, тоді, коли вона сама була дитиною. Вона теж любила яскраві кульки – спочатку у Зої з'являється купа червоних, а потім мама несе для Зої купу яскравих різнокольорових кульок – як символ барвистих подій дитинства. Конфлікт поколінь ховається у простих речах – раніше мама сама можливо потерпала від не уваги своїх батьків, а тепер не бачить, як це відображається на донечці. Про що мріяла мама? Відповідь на це питання дають повітряні гімнастки, а потім в кумедній формі доводять трю клоунів, які показують політ на повітряній кульці.

Персонаж Бум–бум любить кричати на глядачів і з гордістю йти, але чомусь ображається, якщо глядачі від криків йдуть. До речі саме його репризи являються гарним прикладом роботи високопрофесійного клоуна, який дійсно вміє все: прекрасна реприза з грою в дарц, реприза з вішаком, і де він ховає ниточки, які заставляють звичайний хула-хуп слухатись його і попадати у всі музичні акценти?

До речі, музичний матеріал просто вражає своєю точною характеристикою окремого персонажа, надає кожному номеру неповторний голос, який надихає глядача, заставляє хвилюватися за дівчинку, за кожного героя, за розвиток всієї історії в цілому. Музичні акценти підкреслюються точними рухами виконавців майже в кожному номері. Володіння технікою і музичністю складають неперевершене враження і точний режисерський розрахунок. Музика – унікальний шлях, який пробуджує найтонші струни людської душі, здібні достукатись до потаємних кутків кожного. Номер розпочинається і ти вже налаштувуєшся на звукову пастку, з якої не хочеться вибиратися.

Шоу «Quidam» отримало свою назву на честь головної особливості одного з героїв – так званого людини без голови, що носить з собою парасольку і казанок. Саме ця загадкова постать дарує на який час свій котелок (головний убір) як перепустку в світ, який є у кожної людини – світ, де ти супергерой. Взагалі тема «я все можу» у дитинстві одна з найважливіших. І де потім зникає ця дитяча безпосередність? Комплекси, які нам часто нав'язують саме дорослі. Перепусткою до таємничого світу мрій є капелюх, який передає Людина без голови нашій героїні, натякаючи на те, що тепер вона і він будуть як єдине ціле і саме свідомість маленької дівчини крізь призму подій буде трансформуватися і змінюватись. Капелюх бузкового кольору – це колір – символ ілюзій, уяви і фантазії. Він поєднує в собі сором'язливість, романтику, флірт, це грайливість в поєднанні з очікуванням. Але хіба легше жити у світі фантазій в порівнянні з реальним світом? Це питання вирішує наша героїня протягом всього шоу. Людина одна в цьому світі, у нього свій власний Всесвіт, який він створює сам. Саме тому, можливо, використано образне рішення у першому номері «Витрувіанська людина» (малюнок Леонарда да Вінчі). На ньому зображена фігура оголеного чоловіка в двох накладених одна на іншу позиціях: з розведеними в сторони руками і ногами, вписана в коло; з розведеними руками та зведеними разом ногами, вписана в квадрат. Так і в номері з людиною в середині кола, який крутиться у цьому світі, як білка в колесі і іноді не відчуває життя повним диханням, хоче є всі можливості.

Дитячі страхи – ось що штовхає дівчинку йти уперед і пізнавати світ. Номер Адама і Єви розпочинається з символічного хреста, який роблять виконавці з свої тренуваних тіл. Кожен несе свій хрест. Одвічні дитячі питання: «Звідки я взявся?», трансформується у наступних номерах «як знайти себе і своє діло на все життя?» – вирішується номерами силових гімнастів, дівчини на канатах.

Цікаві акценти шоу надає «Chiennes Blanches» – тихий хор, який складається з безіменних і безликих. Вони ведуть самі і бувають

відомими, а також супроводжують головних героїв, коли ті виходять. Для смислових точок дуже важливі – надають думку, що світ це світ безликих і тільки яскраві особистості здатні наділити його цікавими моментами і барвами.

Головне для костюмованого рішення шоу художника по костюмах Доминик Лемье – передати за допомогою костюмів міський пейзаж, відчуження і самотність у натовпі. Вона надихалася ідеями сюрреалізму. Домінуючий колір – сірий, кожен номер – своєрідна палітра художника – урбаніста, до нього домішуються теплі відтінки, багато металевих прикрас.

Шоу дає надію – все буде добре, коли ми почуємо одне одного, коли мама і тато приймуть правила гри – бути потрібним у своїй родині. Вражає останній акцент шоу – зняти маски, щоб побачити світ і світ прийняв твою посмішку.

Образна система символів театраль-танцювального шоу формується у інформативні повідомлення через різноманітні пропорції естетичних складових, мають реальний вплив або ментальне уявлення, а хореографічний символ є ментором іншого знаку, семіотичного процесу, впровадженого для досягнення емоційного впливу, теоретично необмеженого в часі.

Семантичні особливості кожного знаку мають велике значення для створення цілісного сприйняття об'єктивної художньої реальності. Через емоційний вплив на кожного глядача складається система засобів інтерпретації хореографічних знаків, які розкривають систему образного сприйняття в цілому. Час перегляду та особливості менталітету індивідуума впливають на сприйняття і створення особливої формули, яка має складові: стан – час – вплив – образ. Таким чином, хореографічний символ вміщує в себе цілу систему складових і трансформується у кожному конкретному постановочному випадку як семантичний знак впливу і сприйняття режисерського замислу глядачем.

Література:

1. Енциклопедичний словник символів культури України. Видання п'яте, доповнене і виправлене Корсунь–Шевченківський. Видавець : В.М. Гаврищенко, 2015.

2. В. Кононенко «Українська лінгвокультуроLOGІЯ» (К., 2008. [С. 155–156])

3. Е. Платонова «КультуроLOGІЯ» (М., 2003. – [С. 34–35])

4. Гатальська С.М. – Філософія культури (2005)

5. Шоу «Quidam» за відео посиланням <https://drive.google.com/file/d/1OTB2foiTW-sFNHSlNvcXpITawiGpxn/view>